

ПДАУ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**30 вересня
2021**

**Всеукраїнська
науково-практична інтернет-конференція**

**«Інновації управління продуктивністю
та поліпшення якості зерна пшениці озимої»,**

присвячена професору Г. П. Жемелі

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**Інновації управління продуктивністю та
поліпшення якості зерна пшениці озимої,
присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели**

*Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
30 вересня 2021 року*

Полтава
2021

УДК 633. '324', 658.589, 332.66, 006.015.3

Р 85

Редакційна колегія:

Гангур В. В. – завідувач кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник.

Бараболя О. В. – доцент кафедри рослинництва, завідувач Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели факультету агротехнологій та екології Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Ляшенко В. В. – доцент кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Шакалій С. М. – доцент кафедри рослинництва, фахівець другої категорії Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели факультету агротехнологій та екології Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук.

Свєшнікова А. О. – редактор редакційно-видавничого відділу Полтавського державного аграрного університету.

Чайка Т. О. – позаштатний працівник Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели факультету агротехнологій та екології Полтавського державного аграрного університету, кандидат економічних наук.

Інновації управління продуктивністю та поліпшення якості зерна пшениці озимої, присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (Полтава, 30 верес. 2021). Полтава : ПДАУ, 2021. 300 с.

У збірнику представлені матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції за результатами досліджень інновацій в управлінні продуктивністю та поліпшенню якості продукції рослинництва, особливо зерна пшениці озимої.

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика перспективних напрямів вирощування, зберігання та переробки продукції рослинництва.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

© Автори тез, включені до збірника, 2021

© Полтавський державний аграрний університет, 2021

<i>Рожко В. М., Матісько В. М.</i>	
Урожайність пшениці ярої у короткоротаційних сівозмінах	86
<i>Сахно Т. В., Семенов А. О.</i>	
Вплив УФ-випромінювання на водопоглинання пшениці озимої	89
<i>Семенов А. О., Сахно Т. В.</i>	
Перспективні напрямки стимуляції росту пшениці під дією УФ-опромінювання в передпосівній обробці.....	92
<i>Соляник В. А.</i>	
Особливості вирощування пшениці озимої в умовах Полтавської області.....	95
<i>Сокирко М. П., Білявський Ю. В., Білявська Л. Г.</i>	
Якість зерна беззмінного жита озимого	97
<i>Тригуб О. В., Куценко О. М., Ляшенко В. В.</i>	
Оцінка рівня врожайності сортів гречки	100
<i>Усенко С. А., Корецька Є. М., Онофрієнко А. І., Касатов В. А., Ничик О. В.</i>	
Використання відходів рослинництва для виробництва біогазу в Україні	104
<i>Філоненко С. В., Кочерга А. А., Пупко О. С.</i>	
Передпосадкова обробка регуляторами росту садивних коренеплодів буряків цукрових: перспективи та доцільність заходу.....	106
<i>Філоненко С. В., Попов О. О.</i>	
Аналіз ефективності позакореневого внесення мікроелементів на посівах кукурудзи	109
<i>Філоненко С. В., Райда В. В.</i>	
Ефективність та доцільність застосування регуляторів росту на буряках цукрових	112
<i>Харченко Л. Я., Харченко М. Ю.</i>	
Перспективні для використання в селекції зразки цукрової кукурудзи з колекції Устимівської дослідної станції рослинництва	115
<i>Чабан В. І., Клявзо С. П., Подобед О. Ю.</i>	
Потенціал продуктивності зернових культур та його реалізація в північному Степу України.....	118
<i>Шакалій С. М.</i>	
Формування урожайних властивостей сортів пшениці видів <i>Triticum durum</i> і <i>Triticum aestivum</i>	121
<i>Шовкова О.В.</i>	
Сучасні підходи до впровадження ресурсозберігальних технологій вирощування сільськогосподарських культур	124

кукурудза нижчого або вищого за середній (33–39 і 38–39 %). Адаптивний потенціал ячменю ярого поступався іншим польовим культурам. Відносна повторюваність врожаїв нижчого за середній досягала 46 %, а підвищених і високих становила 28 %.

На удобрених варіантах, за рахунок ефективної родючості ґрунту, частота формування того чи іншого рівня урожаю в межах культур дещо перерозподілялась (табл.). Так, для парової пшениці характерне збільшення кількості років з середньою урожайністю та зменшення – з низькою. Вірогідність формування різного рівня урожаю кукурудзи була однаковою (33–34 %). У ячменю частота отримання урожаю нижчого за середній знижувалась (36 %), а підвищених і високих – збільшувалась (38 %), при цьому його повторюваність в межах середнього рівня залишалась без змін (26 %).

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Стратегія розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні на період до 2025 року. [Національна академія аграрних наук України]. Київ : НААН; ННЦ «ІАЕ», 2016. 148 с.
3. Лобас М. Г. *Розвиток зернового господарства України*. Київ : НВАТ «Агроінком», 1997. 448 с.
4. Економіка виробництва зерна (з основами організації і технології виробництва): монографія / [Бойко В. І., Лебідь Є. М., Рибка В. С. та ін.]; за ред. В. І. Бойка. Київ : ННЦ ІАЕ, 2008. 400 с.

Шакалій Світлана Миколаївна

канд. с.-г. наук

ORCID ID: 0000-0002-4568-1386

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ВИДІВ TRITICUM DURUM І TRITICUM AESTIVUM

Забезпечення переходу від сировинного виробництва до повномасштабного випуску якісної продукції є одним із актуальних завдань. Вирішення цього питання дозволить наситити не тільки внутрішній продовольчий ринок країни, а й розвивати експорт в країни ближнього і далекого зарубіжжя, випускаючи екологічно чистий продукт [1].

В умовах відкритої ринкової економіки істотно важливим є якість продукції, що виготовляється. Неможливо це без оновлення та вивчення сировинної бази.

Україна є одним з найбільших експортерів зерна, а саме твердої пшениці ботанічного підвиду *Triticum Durum* і м'якої склоподібної пшениці виду *Triticum Aestivum*.

Відомо, що тверда і м'яка пшениця мають лідируючі позиції в світовому масштабі за технологічними якостями зерна. Однак, в останні роки, незважаючи на динамічний розвиток макаронної промисловості, нові тверді і м'які сорти пшениці, які ростуть і виводяться шляхом селекційних робіт, залишаються невивченими.

За роки досліджень 2018–2020 рр. ми висівали пшениці по двох попередниках: горох та ріпак озимий. Сорти пшениці м'якої по попереднику горох мали дещо нижчу врожайність ніж по попереднику озимий ріпак.

В 2018 році сорт Ажурна перевищував за урожайністю інші сорти по двох попередниках. Його урожайність становила від 3,68 т/га (попередник горох) до 3,71 т/га (попередник озимий ріпак). Цей сорт і в інші роки досліджень перевищував досліджувані сорти (табл. 1).

Таблиця 1. Урожайність сортів пшениці ярої м'якої залежно від попередника, 2018–2020 рр., т/га

Сорти	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Середнє
Попередник – горох				
Героїня	3,68	4,12	3,84	3,88
Ажурна	3,31	3,79	3,68	3,59
Династія	3,50	4,20	3,50	3,73
Елегія миронівська	3,41	3,67	3,48	3,52
Нір 005	0,2	0,31	0,24	
Попередник – озимий ріпак				
Героїня	3,71	4,31	3,90	3,97
Ажурна	3,42	3,84	3,74	3,66
Династія	3,62	4,26	3,70	3,86
Елегія миронівська	3,58	3,85	3,60	3,67
Нір 005	0,31	0,26	0,18	

Дещо нижча урожайність була у сорту Династія: попередник горох від 3,50 т/га до 4,20 т/га (2018 та 2019 рр. відповідно). За вирощування по попереднику озимий ріпак сорт мав урожайність від 3,62 до 4,26 т/га (2018 та 2019 рр. відповідно).

Урожайність 2020 року була на рівні 2018 року. Урожайність сортів Ажурна та Елегія миронівська була дещо нижчою ніж у Героїні. За середніми

показниками урожайності сорт Ажурна становив 3,59 т/га та 3,66 т/га залежно від попередника (горох та озимий ріпак відповідно). Як видно з таблиці 1 за середніми даними по роках вищою урожайністю вирізнявся сорт Героїня. Дані становили від 3,88 до 3,97 т/га відповідно до попередника.

У таблиці 2 наведено дані по урожайності сортів пшениці ярої твердої. Як бачимо найбільшу урожайність мали сорти в 2019 році. Вона становила по попереднику горох від 3,11 т/га у сорту Жізель; 3,27 т/га – сорт Ізольда; 3,41 т/га – сорт Діана та 3,32 т/га у сорту Славута.

Таблиця 2. Урожайність сортів пшениці ярої твердої залежно від попередника, 2018–2020 рр., т/га

Сорти	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Середнє
Попередник – горох				
Жізель	2,90	3,11	3,00	3,00
Ізольда	2,89	3,27	3,10	3,08
Діана	2,93	3,41	3,22	3,18
Славута	3,01	3,32	3,18	3,17
Нір 005	0,14	0,16	0,12	
Попередник – озимий ріпак				
Жізель	2,94	3,20	3,11	3,08
Ізольда	2,95	3,39	3,25	3,19
Діана	3,01	3,43	3,30	3,24
Славута	3,00	3,40	3,21	3,20
Нір 005	0,11	0,2	0,15	

За вирощування сортів по попереднику озимий ріпак ситуація була кращою: сорти мали урожайність від 3,20 т/га (сорт Жізель) до 3,43 т/га (сорт Діана) (табл. 2).

Дещо меншою урожайністю характеризувався 2020 рік досліджень. За вирощування по обох попередниках кращим був сорт Діана (3,18–3,24 т/га) та сорт Славута (3,17–3,20 т/га). Сорти Жізель та Ізольда мали дещо нижчу врожайність в порівнянні із сортом Діана та Славута.

В середньому за роки досліджень (2018–2020 рр.) сорт Жізель мала урожайність по попереднику горох 3,00 т/га та 3,08 т/га по попереднику озимий ріпак. Сорт Ізольда за середнім показником урожайності перевищив сорт Жізель на 0,1–0,2 т/га і склав 3,08 та 3,19 т/га зерна.

На основі проведених досліджень урожайності пшениці виявлені сорти з найвищою урожайністю як твердих сортів пшениці так і м'якої.

За урожайністю найкращим був сорт м'якої пшениці Героїня та Династія. Серед твердих сортів пшениці вищим показником урожайності характеризується сорт Діана та Славута.

Список використаних джерел

1. Шакалій С. М., Баган А. В., Юрченко С. О., Четверик О. О. Вплив попередників на урожайність та якість зерна нових сортів пшениці озимої твердої. *Вісник ПДАА*. 2021. № 1. С. 65–72.
2. Пальчук Н. С. Формування врожайності різними сортами пшениці озимої при вирощуванні після сої в умовах північної частини Степу України. *Вісник Аграрної науки Причорномор'я*. 2014. № 4. С. 156–162.
3. Когут І. М. Вплив попередників на якість товарного зерна озимої пшениці. *Таврійський науковий вісник*. 2009. Вип. 67. С. 30–36.

Шовкова Оксана Володимирівна

канд. с.-г. наук

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕСУРСОЗБЕРІГАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

В умовах ведення аграрного виробництва ключова роль належить системі обробітку ґрунту, що дозволяє підтримати належний фітосанітарний стан як самого ґрунту, так і посівів. Однак надмірний механічний обробіток ґрунту, використання важкої сільськогосподарської техніки, недотримання ґрунтозберігаючих технологій призводить до значного ущільнення кореневмісного шару, погіршення властивостей ґрунтів, втрати гумусу та продуктивності земель. Внаслідок цього відбуваються кількісні й якісні зміни структури ґрунту: погіршується водний, повітряний та тепловий режими кореневого шару, ускладнюються умови живлення рослин [3].

Обробіток ґрунту також є одним із найзатратніших елементів технології вирощування сільськогосподарських культур. Від обраної технології обробітку ґрунту залежать витрати енергії на виконання робіт. Україна на сьогоднішній день імпортує близько 73 % нафтопродуктів [6]. Тому зменшення витрат на вирощування сільськогосподарської продукції дозволить нашій державі підвищити ефективність агровиробництва.

На сучасному етапі вирощування сільськогосподарських культур можна виділити наступні ресурсо- та енергозберігальні технології:

- технологія мінімального обробітку ґрунту;